

Στην Τουρκία και στα σχέδιά της βρίσκεται ο μεγάλος κίνδυνος

* Η ιστορικός **Μαρία Ευθυμίου** μιλά στην «ΕτΔ» για τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις, τη στροφή των Ελλήνων στην Ιστορία και την Εκπαίδευση

Μόνο λίγα χιλιόμετρα-Ιστορίες για την Ιστορία», υπολογίζεται το βιβλίο της Μαρίας Ευθυμίου. Αποτελεί προϊόν πολυώρων συζητήσεων της συγγραφέως με τον Μάκη Προβατά. Στο «κοντέρ» της Μαρίας Ευθυμίου, όμως έχουν καταγραφεί εκατοντάδες χιλιόμετρα. Η αναπληρώτρια καθηγήτρια του τμήματος Ιστορίας Πανεπιστημίου Αθηνών Μαρία Ευθυμίου δεν είναι μια απλή περίπτωση. Είναι μια παρουσία που όλοι μας, μα και η χώρα περισσότερο την έχει ανάγκη. Την έχει ανάγκη γιατί καταφέρνει να ξεφεύγει από τα στεγανά της εκπαίδευσης, την έχει ανάγκη για το μυαλό ζουράφι που διαθέτει, την έχει ανάγκη για τις πολυάριθμες γνώσεις της και τη μεγάλη της αγάπη για την Ελλάδα.

Η Μαρία Ευθυμίου, έχει καταφέρει σε έναν χώρο που η στεγνή γνώση είναι ο κανόνας, οι παραδόσεις στο μάθημα της Ιστορίας να γοητεύουν και να προσελκύουν τα πλήθη εντός και εκτός του πανεπιστημίου. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους για τους οποίους οι ελεύθερες διαλέξεις της για κοινό ενήλικων, εκτός πανεπιστημίου, μετρούν δεκάδες χιλιόμετρα ακροατές αλλή και πλήθος θεατών στο διαδικτυο. Γεμάτη ταπεινοφροσύνη η ίδια, εξιστάς όλων εκείνων που ξέρε ότι δεν γνωρίζει, παραδέχεται ότι ο κόσμος τα τελευταία χρόνια στρέφεται στην Ιστορία αναζητώντας πληροί στις σκέψεις και στα συναισθήματα. Όπως πολύ εύστοχα γράφει και ο Μάκης Προβατάς, στο αντί προλόγου σημείωμα στο βιβλίο, «η μελέτη και η ανάγνωση της Ιστορίας είναι το ελπίδιο, αλλά και μερικές φορές το μαρτύριο της, γιατί μπορεί μέσα από την αναλυτική της σκέψη, να δει καθαρά αυτά που έρχονται». Έτσι είναι πράγματι. Χαρακτηριστικό παράδειγμα οι ελληνοτουρκικές σχέσεις που το τελευταίο διά-

στημα βρίσκονται μεταξύ σφύρας και άκμονος. Η Μαρία Ευθυμίου από καιρό έχει κινήσει το κρημνάκι του κινδύνου, αναφορικά με τις ορέξεις τις γείτονος χώρας. Σε συνέντευξη που παραχώρησε στην «ΕτΔ», με αφορμή την παρουσίαση του βιβλίου της, την ερχόμενη Παρασκευή 9 Μαρτίου στη Λάρισα, μιλά για τα δύσκολα χιλιόμετρα που έχει ακόμη να διανύσει ακόμη η ανθρωπότητα, για τη σημασία της ιστορίας στην κατανόηση του μέλλοντος, για τα αποτυχημένα εκπαιδευτικά μοντέλα, για την κακή εικόνα των ελληνικών πανεπιστημίων και σχολιάζει τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις.

Λαρισαία η ίδια, αφού εδώ γεννήθηκε, αδεληθή του πρώην υπουργού Πέτρου Ευθυμίου, θυμάται με συγκίνηση τα παιδικά της χρόνια, όταν γαλουχήθηκε με αρχές. Κάπου εκεί ήρθε να αναζητήσει κανείς την αγάπη της για την ανάγνωση, το βιβλίο, την Ιστορία. Όπως αναφέρει «Στο σπίτι μας τις δεκαετίες 1950 και 1960-τόσο στη Λάρισα όσο και στην Αθήνα, όπου εγκατασταθήκαμε οικογενειακά το 1962-κάθε μέρα όταν ανοίγαμε την εξώπορτα το πρωί, βρισκαμε τη γυάληνη φιάλη με το γάλα(αποτεθειμένη εκεί από τον γαλατά, έπρεπε να το βράσεις πρώτα και έπειτα να το πεις) καθώς και τις εφημερίδες «Το Βήμα» και «Ελευθερία» που ο πατέρας μας διάβαζε καθημερινά και ενδελεχώς. Τα νέα των εφημερίδων αποτελούσαν, εξάλλου, τη βάση για τις καυτές συζητήσεις περί τα τρέχοντα πολιτικά πράγματα του τόπου, που αναπτύσσονταν όταν φίλοι και συγγενείς επισκέπτονταν το σπίτι μας. Τούτο έκανε τόσο τον αδελφό μου όσο και εμένα, να θεωρούμε την εφημερίδα αναπόσπαστο τμήμα της καθημερινής μας ζωής και να τη διαβάζουμε ενδελεχώς, παρά το νεαρό της ηλικίας μας».

«Η Ιστορία με τις αλληλεπληλθες εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στον τόπο μας καταδεικνύει την ανεπάρκεια και τη δυσλειτουργία μας ως κοινωνία» λέει στην «ΕτΔ» η Λαρισαία πανεπιστημιακός

Συνέντευξη: Νατάσα Ποιλιγένη

* Κυρία Ευθυμίου διδάσκατε Ιστορία, ένα από τα αγαπημένα μαθήματα της ηλιοσηπίας-θαρράτων Ελλήνων μαθητών. Πιστεύουμε όλοι ότι γνωρίζουμε την Ιστορία μας. Πόσο αληθές είναι αυτό; Ποια Ιστορία γνωρίζουμε και -εν τέλει- ποια διδασκάμαστε;

- Φοβάμαι πως δεν είναι η Ιστορία το αγαπημένο μάθημα των μαθητών και τούτο γιατί συνήθως διδάσκαται άψυχα, ως αποστήθιση, χωρίς τους χυμούς και τη πάθη της. Ως εκ τούτου, δεν εισπράττειται ως συμμετοχός ζωής, παρά ως άνευ ουσίας κόπος. Αργότερα, με την ωρίμανσή μας, αναλαμβάνομαστε τη σημασία της Ιστορίας και στρεφόμεστε προς αυτήν για να αναπληρώσουμε τα μεγάλα κενά εντός μας και να κατανοήσουμε την κοινωνία μας -την εγγύτερη και την ευρύτερη.

* Δίνετε διαλέξεις σε όλη τη χώρα, ενώ τα μαθήματά σας -και μέσω του διαδικτύου- συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον χιλιάδων χρηστών. Τι αναζητούν οι μαθητές σας στην Ιστορία;

- Οι δεκάδες χιλιόμετρα των ακροατών που παρακολουθούσαν και παρακολουθούν τα μαθήματά μου, όπως κι εγώ που τη διδάσκω, αναζητούμε στην Ιστορία πληροί στις σκέψεις μας και στα συναισθήματά μας. Γιατί μόνον η Ιστορία -που μελετά τη ζωή των ανθρώπων που έζησαν μέχρι τη δικιά μας στιγμή- μπορεί να το κάνει αυτό τόσο διεξοδικά και αυτόματα. Από την ίδια τη φύση της.

* Κάθε κόμμα που κυβερνήσει σε αυτόν τον τόπο, προσπαθεί να κάνει μια ακόμη εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Παρόλα αυτά, η Εκπαίδευση εξακολουθεί να είναι μια μεγάλη πληγή. Τι φαίει τελικά;

- Πράγματι, αυτή η Ιστορία με τις αλληλεπληλθες

εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις στον τόπο μας καταδεικνύει την ανεπάρκεια και τη δυσλειτουργία μας ως κοινωνία. Δείχνει ακόμη το πόσο δεν έχουμε αποκτήσει αυτοσυνείδηση και στόχο ως κοινωνία, παρά σπεύδουμε να αντιγράψουμε το κάθε ξένο εκπαιδευτικό μοντέλο που κάνει εντύπωση στον εκάστοτε υπουργό Παιδείας. Όμως, τα εκπαιδευτικά μοντέλα που αντιγράφουμε δεν ταιριάζουν με τις δικές μας ανάγκες και πραγματικότητες και σύντομα καταρρέουν.

* Ποια είναι η εικόνα των σημερινών δημοσίων πανεπιστημίων;

- Στα ελληνικά δημόσια πανεπιστήμια γίνεται μία γιγαντασία εκπαιδευτική προσπάθεια από όλη τη χώρας δοσμένους δασκάλους. Ωστόσο, το γενικό περιβάλλον της ανομίας, της ασυδοσίας, της βίας, της μουτζούρας και του βανδαλισμού που έχει, από δεκαετίες, εγκατασταθεί σε αυτά ως δήθεν «δημοκρατική κατάκτηση» -και μέσω του ελληνικής κοπής «πανεπιστημιακού ασύλλου»- υπονομεύει και ακυρώνει όχι μόνον την εικόνα των ελληνικών πανεπιστημίων αλλά και την ουσία τους.

* Να «επενδύσουμε» ακούγεται, στην πληοσία ιστορική και πολιτιστική μας κληρονομιά. Για τους απλούς λαών ένανα ημών. Μήπως η περηφάνια μας για το παρελθόν οδηγεί σε έλλειψη αυτογνωσίας για το παρόν και μετατρέπεται τελικά σε «βάρος» για τις μελλοντικές επιλογές μας και ως χώρας;

- Η δίκαιη υπερηφάνεια μας για το αρχαίο μας παρελθόν πράγματι βλάπτει το παρόν μας, στον βαθμό που ακουμπάμε στην υπερηφάνεια αυτή ως δεκανίκι και όχι ως πεδίο αντίληψης σοφίας για τη

Στα ελληνικά δημόσια πανεπιστήμια γίνεται μία γιγαντασία εκπαιδευτική προσπάθεια από όλη τη χώρας δοσμένους δασκάλους. Ωστόσο, το γενικό περιβάλλον της ανομίας, της ασυδοσίας, της βίας, της μουτζούρας και του βανδαλισμού που έχει, από δεκαετίες, εγκατασταθεί σε αυτά ως δήθεν «δημοκρατική κατάκτηση» -και μέσω του ελληνικής κοπής «πανεπιστημιακού ασύλλου»- υπονομεύει και ακυρώνει όχι μόνον την εικόνα των ελληνικών πανεπιστημίων αλλά και την ουσία τους.

συνετή διαχείριση των προβλημάτων τού τώρα.

* Χαρακτηρίζει «όπλο» τη γνώση της Ιστορίας και ως εκ τούτου σοφή επιλογή των κυβερνήσεων να αποφασίζουν, αφού λάβουν πριν τη γνώμη των Ιστορικών. Τι θα συμβούλευε η Μαρία Ευθυμίου στον πολιτικό ηγέτη που θα της ζήτησε την άποψή της για το θέμα των Σκοπίων;

- Ανάμεσα σε άλλα, θα τον συμβούλευα να έχει τον νου του στην Τουρκία και στους Βαλκάνιους για την Ελλάδα στόχους της στα Βαλκάνια. Και να ιδεί μέσα σε αυτό το πλαίσιο τους κινδύνους και του Μακεδονικού.

* Στη χρόνια ελληνοτουρκική αναπαράθεση, υπαπαράβληψουμε το διεθνές δίκαιο στην ισχύ των κανονοφόρων. Τι λέει η εμπειρία της Ιστορικού; Να ετοιμαζόμαστε και για πόλεμο αν θέλουμε την ειρήνη; Και πώς ερμηνεύετε τις κινήσεις της Τουρκίας σε Αιγαίο, Κύπρο, Βαλκάνια;

- Όπως ήδη σας είπα και έχω επανειλημμένα πει, κατ' εμέ, εκεί, στην Τουρκία και στα σχέδιά της για την Ανατολική Μεσόγειο και τα Βαλκάνια, βρίσκεται ο μεγάλος κίνδυνος. Που γίνεται εξαιρετικά επιφοβός όσο εμείς αφήνουμε την κοινωνία μας στη διάθεση, στη βαρβαρότητα, στην ανομία, στην οικονομική και ηθική κατάρρευση. Εκεί είναι η αχίλλειος μας πτέρνα.

προσωπική ηθική στάση και πρακτική ζωής θα κάνει την ατομική και συνοική διαφορά.

* «Μόνο λίγα χιλιόμετρα», υπολογίζετε το βιβλίο σας, αναφερόμενη στην Ιστορία της ανθρωπότητας. Μήπως έχουμε διανύσει ήδη το μεγαλύτερο μέρος της παρουσίας ως είδος στον πλανήτη; Αν ο Θεός, όπως λέτε στο βιβλίο σας, σας έκανε τη χάρη να σας παραχωρήσει ένα φινιστρίνι για να παρατηρήτε μεταθανάτια, την εξέλιξη των πραγμάτων, τι πιστεύετε: θα κάνει πολλά ακόμη χιλιόμετρα η Ανθρωπότητα ή θα τερματίσει άδοξα την πορεία της πέφτοντας θύμα της ίδιας της τεχνολογικής της εξέλιξης;

- Ο άνθρωπος, ως είδος, έχει, επί εκατομμύρια χρόνια, επίσει μεγάλες προκλήσεις -ακόμα και των ανοσιών του. Εξ αυτού, θα κάνει, πιστεύω, πολλά χιλιόμετρα ακόμη. Πολλά και δύσκολα χιλιόμετρα.

* Το περιεχόμενο του βιβλίου σας είναι το αποτέλεσμα μιας συνομιλίας με τον Μάκη Προβατά. Με ποιον, από την παγκόσμια Ιστορία, θα ήθελε να είχε την ευκαιρία να συνομιλήσει η Μαρία Ευθυμίου;

- Τι ωραία ερώτηση. Με βάζετε σε πειρασμό. Θα έλεγα τον Θουκυδίδη. Ή τον Ασόκα, της Ινδίας. Ή τον Τζον Λοκ και τον Μπέρναρντ Ράσελ, της Αγγλίας. Και τόσοσους άλλους. Μετά τον θάνατό μου, εάν πράγματι ο καλός Θεός μου παραχωρήσει το φινιστρίνι που λέγαμε, μήπως άραγε θα μπορούσε να συμπληρώσει την καλοσύνη Του βάζοντας, σε διπλανά φινιστρίνια, δεκάδες ανθρώπους με τους οποίους θα ήθελε να συνομιλή -στην αιωνιότητα. Αυτός κι αν θα είναι παράδεισος...

Δεν νομίζω ότι το μέλλον της ανθρωπότητας θα είναι ο Φιλελευθερισμός. Η εντυπωσιακή τεχνολογική ανάπτυξη μαζί με την ασύλληπτη αύξηση του πληθυσμού της Γης θα φέρει, πιθανόν, πολιτικές πραγματικότητες που θα προσομοιάζουν με εκείνες των αυτοκρατοριών του παρελθόντος.

